
RONDANE SØR VILLREINOMRÅDE

OPPSYNSRAPPORT
Rondane Sør Villreinutvalg
2011

Innhold

Innhold	2
1. Organisering.....	3
2. Mannskap	3
3. Utført oppsyn	3
4. Oppsynsutgifter.....	4
5. Villreinens områdebruk under jakta.....	4
6. Jakttid og fellesjakt	8
7. Fellingsresultat	8
8. Jaktutøvelsen	9
9. Uregelmessigheter.....	9
10. Annet.....	9
11. Informasjon og veiledning	10
12. Oppsummering.....	10

Rapporten er utgitt av Rondane Sør Villreinutvalg, og tar for seg oppsynsvirksomheten innenfor Rondane Sør Villreinområde 2011.

Forsidebilde: Hirisjøen, Ringeby Østfjell. Foto E. Hagen.

1. Organisering

Med bakgrunn i de positive erfaringene fra tidligere år, ble felles oppsynsordning videreført også i år.

Samtlige rettighetshavere er medlemmer i Rondane Sør og har sluttet seg til det felles opplegget for oppsynsordningen, og hele arealet er underlagt den felles oppsynsordningen. De fleste av oppsynene har begrenset politimyndighet (BPM), og disse har kunnet foreta grenseoverganger uavhengig av hvem som er rettighetshaver. Noen av de mindre rettighetshaverne har ikke egne oppsyn, men med denne ordningen får disse også oppsyn i sitt område.

2. Mannskap

Dette året bestod oppsynskorpset av i alt 13 oppsyn, som kommer fra rettighetshavere i 6 forskjellige kommuner og 2 fylker. Flere av disse har hatt BPM gjeldende for både Gudbrandsdal og Hedmark politidistrikter. Disse har i tillegg til grenseoverganger hos rettighetshavere i eget fylke, også kunnet foreta grenseoverganger uavhengig av fylkesgrensa Hedmark - Oppland, dvs. hele Rondane Sør.

Når det gjelder ansettelsesforhold og arbeidstidsforbruk varierer dette mye fra deltidsansatte, med noen få dager som oppsyn, til heltidsansatte, som er i fjellet stort sett hele reinsjakt. Alle oppsyn har som tidligere vært ansatt hos sine ordinære arbeidsgivere.

Oppsyn i 2011:

Kristian Ingdal	Sollia fjellstyre
Tor Håkon Løkken	Sollia fjellstyre
Lauritz Dalbakk	Ringebu fjellstyre
Kristian Hansen	Ringebu fjellstyre
Erik Hagen	Ringebu fjellstyre
Tor Taralsrud	Stor-Elvdal / Fampen
Edgar Enge	Øyer fjellstyre
Gaute Szacinski	Øyer fjellstyre
Ola Stubrud	Øyer fjellstyre
Anders Berg	Ringsaker Jakt- og Fiskeområde
Geir Bjørnar Holden	Vang Almanning
Per Anders Robertsen	Vang Almanning
Kjell O. Nordbekk	Åmot

Oppsynsleder:

Erik Hagen	Ringebu fjellstyre
------------	--------------------

3. Utført oppsyn

Oppsynets oppgaver er i hovedsak å sørge for human jakt, sørge for økt sikkerhet under jakta, tilrettelegge for effektiv jakt og å informere/veilede jegerne, i tillegg til kontrolloppgavene av offentligrettslig karakter, og av rettighetshavernes forhold.

Tabell 1. Utført oppsyn i Rondane Sør i årene 2004-2011.

Oppsyn	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1. Antall timer i felt	1 465	1 473	1 108	1 164	1 372	1 384	1 142	1 253
2. Sett ca. antall rein	20 428	27 799	14 025	20 073	19 449	27 016	20 899	25 718
3. Ant. kontr. jegere før felling	322	255	188	184	247	230	161	110
4. Ant. kontr. jegere under slakting	33	43	38	67	54	65	40	36
5. Ant. kontr. jegere under transport	225	252	223	304	217	212	151	208
6. Ant. fall sett, ikke kontrollert	25	10	8	26	25	34	25	29
7. Ant. skadde dyr sett av oppsyn*	4	5	2	19	5	8	6	12
8. Ant. skadde dyr avlivet av oppsyn	3	2	0	3	0	1	2	0
9. Ant. skadde dyr avlivet av jegere	14	5	5	25	7	6	5	6
10. Ant. dyr funnet døde	4	0	2	13	2	5	2	3
11. Ant. uregelmessigheter med kort	47	34	23	23	14	30	24	18
12. Ant. uregelmessigheter med våpen	3	0	2	0	0	0	1	1
13. Ant. tilfeller av uforsvarlig skyting	0	4	2	2	3	6	1	2
14. Totalt ant. rapporter	9	12	0	4	0	3	2	3
15. Totalt ant. OPS-saker **	58	49	34	26	21	43	30	22
16. Totalt ant. saker politianmeldt	0	1	0	0	0	0	1	2
17. Antall informerte							556	991
18. Antall meldinger om skudd	12	45	33	19	57	26	14	11

* Dyr med antatt skuddskade

** OPS-saker = saker som er oppgjort på stedet.

4. Oppsynsutgifter

Oppsynene lønnes direkte av sin arbeidsgiver, og det er ikke gjort noe forsøk på å summere utgiftene. Noe som ville vanskeliggjøre en slik beregning av totale oppsynsutgifter, er at mange oppsyn utfører en rekke andre oppsyns- og skjøtselsoppgaver i fjellet under reinsjakta.

Rondane Sør har fått et offentlig tilskudd til dekning av oppsynsutgifter på 19.000,- kroner dette året. Av dette deles det ut kr 21,00 pr fellingsstillatelse til de rettighetshavere som deltar i felles oppsynsordning. Dette utgjør til sammen 840 fellingsstillatelser (inkl. Finnsjøfjellet), og total sum til fordeling blir dermed kr 21,00 x 840 = kr 17 640. Rettighetshaveren som har "holdt" oppsynsleder, har fått utbetalt resten av tilskuddet, kr 1 360, til dekning av porto- og kopieringsutgifter.

5. Villreinens områdebruk under jakta

Dagbokskjemaene viser at hovedtyngden av observert rein har oppholdt seg i Sollia, Ringebu, Atndalen, og Fampen under jakta. Av totalt 25 718 observasjoner er 99,9 % gjort i disse områdene.

I denne nordlige delen gikk reinen den første tiden i små flokker spredd over store områder. I motsetning til i fjor var høsten preget av mye sørøstlig vind, og det ble sett mer rein i høgfjellet under hele jakta. Mot slutten samlet dyrene seg som vanlig i større flokker mellom Friisvegen og Fv27.

Fra Øyer og sørover er det lite observasjoner, men tilbakemeldinger fra jegere, og fellingsprosenten, kan tyde på at mer av dyrene i den sørlige delstammen har vært tilgjengelig for jegerne i år. Antallet dyr som går sørover om våren har imidlertid ikke økt. Våren 2011 ble det registrert ca 300 dyr som krysset Samdalen, hvorav ca 100 simler.

I første halvdel av september ble det observert to-tre flokker på til sammen ca 100 dyr som kom nordover fra Eldådalen og over Samdalen. Det er usikkert om dette var dyr fra den sørlige delstammen, eller om det var dyr fra nord som hadde tatt seg en runde på sør-østlig vind. Det ble også observert en flokk på 60-70 dyr sør i Øyer siste uka i oktober.

Radiomerkede simler

I forbindelse med et pågående prosjekt i Rondane, som skal gi oss bedre kunnskap om villreins arealbruk, næringsgrunnlag og påvirkning av menneskelig aktivitet, ble det i mars 2010 radiomerket seks simler i Rondane Sør. Av disse ble en merket på Finnsjøfjellet i Sollia, og resterende mellom Svabudalen i Sør-Fron og Samdalen i Ringebu. Simlene er utstyrt med GPS, som gir nøyaktige posisjoner for hver tredje time.

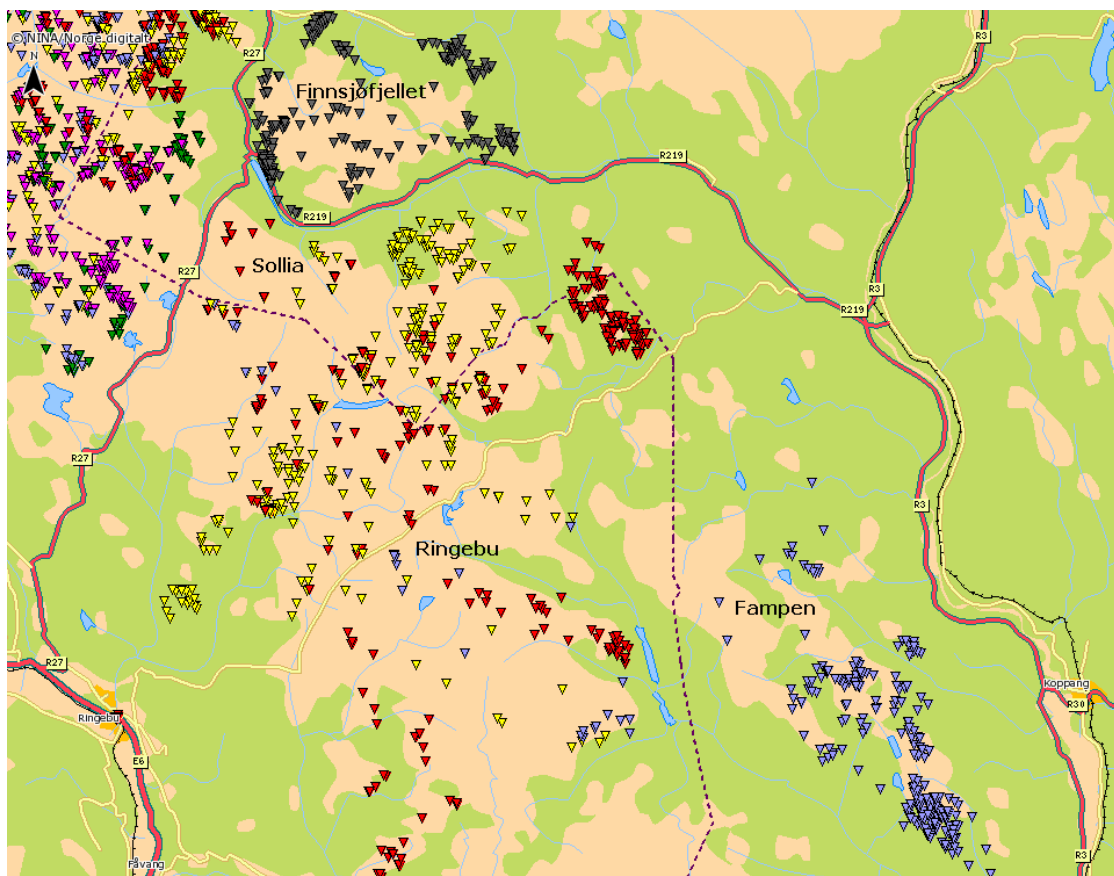
Etter fjorårets jakt har en sender sluttet å fungere (nr 10). Simla er imidlertid sett flere ganger sist vinter og under årets jakt. I tillegg omkom simla med klave nr 45 i kalvingstida våren 2011.

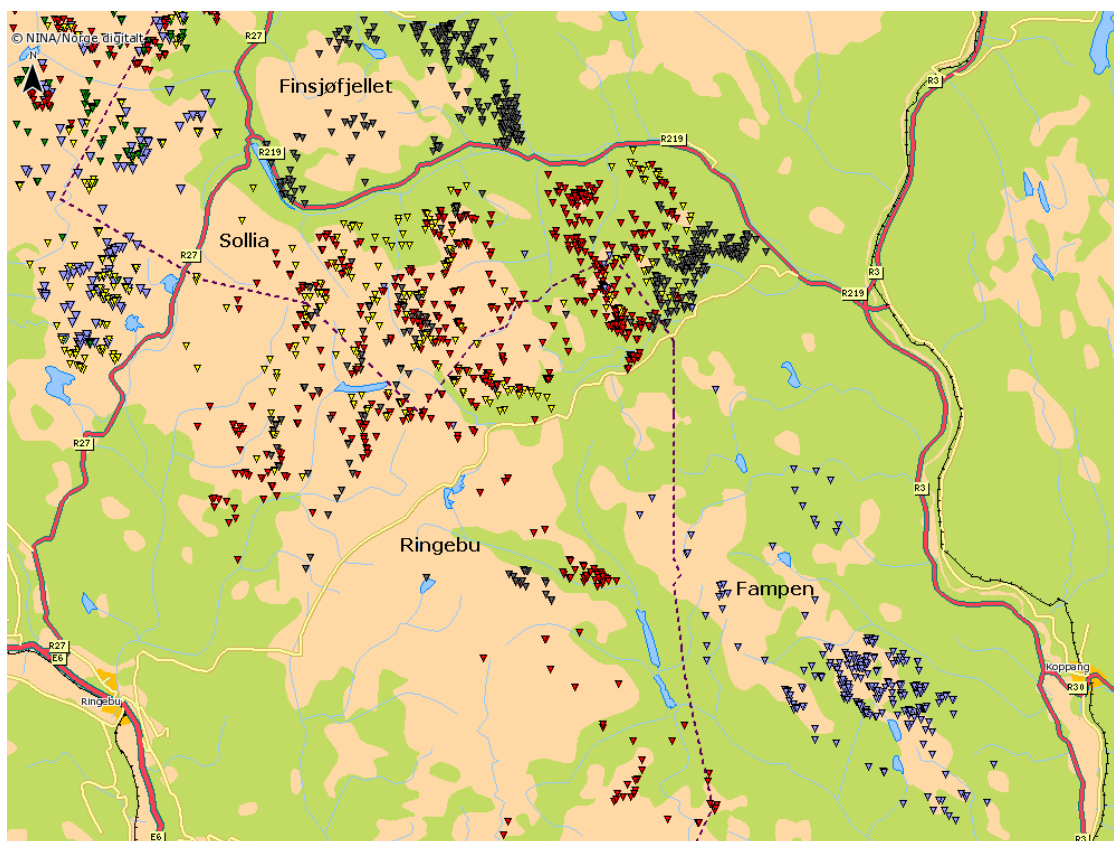
Bilde: Simle med klave nr 45 funnet i Hirkjølen statsallmenning i Ringebu sommeren 2011. Foto: K. Hansen. Denne ble merket i Storvola i Sollia, mars 2010.

Figur 1 og 2 under viser bruksområdene til de merkede simlene under jakta i henholdsvis 2011 og 2010. (Plottene nordvest for fv27 kommer fra dyr merket i Vulufjell i Rondane Nord). Mønsteret er ganske likt de to årene, men det virker som dyrene har brukt mer av områdene sør for Friisvegen i høst. Området i nordøst, mot Rv219, ser ut til å være mindre brukt. Det stemmer bra med observasjonene under jakta, og disse få merkede simlene synes å være godt representative for områdebruken til den nordlige delstammen i Rondane Sør.

Figur 3 og 4 viser registrerte posisjoner for de merkede simlene i løpet av en måned før jakta startet i 2011 og 2010. Områdebruken er mye mer konsentrert enn under jakta, og de samme områdene er brukt fra år til år. (Plottene nordvest for fv27 kommer fra dyr merket i Vulufjell i Rondane Nord).

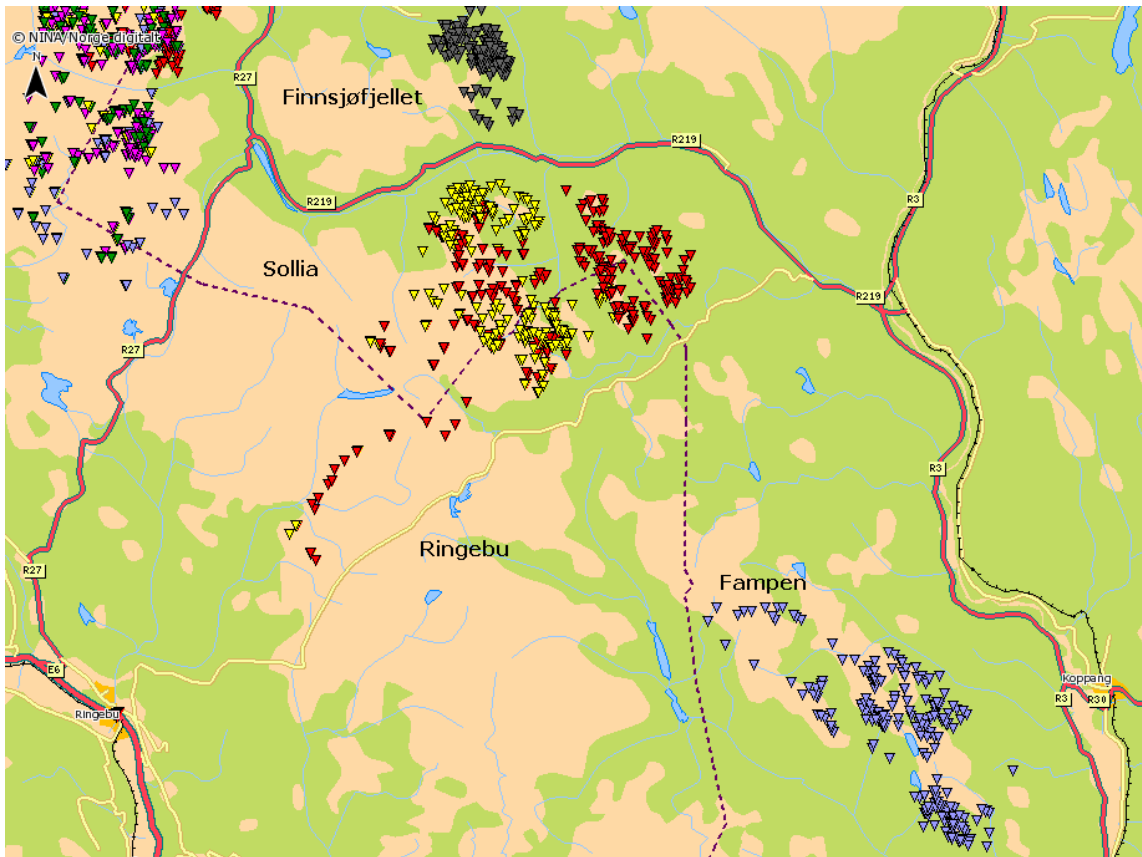

Figur 1. Registrerte bruksområder for de fire merkede simlene under jakta 2011 (20/8-25/9).

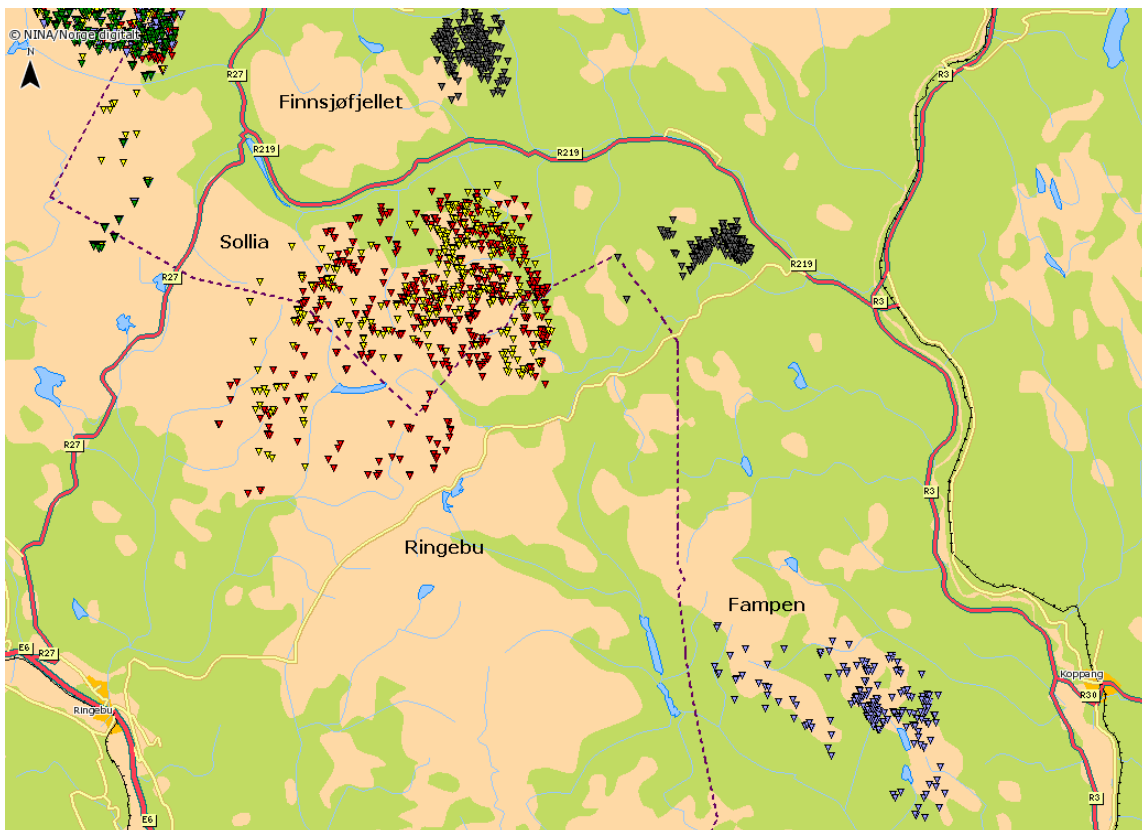

Figur 2. Registrerte bruksområder for de seks merkede simlene under jakta 2010 (20/8-25/9).

Figur 3. Registrerte bruksområder for de fire merkede simlene før jakta 2011 (19/7-19/8)

Figur 4. Registrerte bruksområder for de seks merkede simlene før jakta 2010 (19/7-19/8).

6. Jakttid og fellesjakt

Det er noe forskjell i jakttider på de ulike jaktfeltene innen villreinområdet. Jaktstart er 20. august for alle jaktfeltene, mens jaktstutt varierer noe (24., 25., eller 30. september). Det er ulike fellesjaktordninger innen hele villreinområdet. Fellesjaktordningene er svært viktig for forvaltningen av stammen og for å oppnå en tilfredsstillende fellingsprosent, da reinen i lengre perioder kan stå konsentrert i enkelte av jaktfeltene. Det er også i år gjort endringer i enkelte fellesjaktordninger mellom rettighetshavere.

7. Fellingsresultat

Det ble i Rondane Sør felt 394 dyr av en kvote på 840, dvs. 46,9 % felling (38,3 % i 2010). Under kvoteberegningene er det gått ut i fra 55 % felling.

Fordelingen på felte hann- og hunndyr ble henholdsvis 52,5 % og 47,5 %. Uttaket fordelte seg på 29,0 % kalv, 13,4 % ungdyr og 57,6 % eldre dyr.

Tabell 2. Kvote og fellingsresultat for Rondane Sør 2011.

Rettighetshaver	Kvote	Felte dyr								Sum	Fell. %
		Kalv		1,5 år		Voksen		Totalt			
		Bukk	Simle	Bukk	Simle	Bukk	Simle	Bukk	Simle		
Ringebu fjellstyre	257	27	19	15	11	26	62	68	92	160	62,3
Kjønnås Utmarkslag	8	2	0	0	1	2	1	4	2	6	75,0
Vekkom / Brekkom / Fåvang	22	1	1	1	0	5	7	7	8	15	68,2
Øyer Fjellstyre	95	3	3	1	0	11	1	15	4	19	20,0
Ringsaker Jakt-og Fiskeområde	23	1	0	0	0	3	0	4	0	4	17,4
Vang Allmenning	16	0	1	0	0	2	0	2	1	3	18,8
Åmot Villreinområde	39	2	0	3	0	3	1	8	1	9	23,1
Sollia Fjellstyre	69	10	8	4	3	7	20	21	31	52	75,4
Stor-Elvdal Grunneierforening	88	3	1	3	4	12	4	18	9	27	30,7
Sætresameiet	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Atndalen Utmarksområde	18	4	0	0	2	3	5	7	7	14	77,8
Midtbekklia	2	1	0	0	0	0	0	1	0	1	50,0
Øverdalen Grunneierlag	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Mathiesen Atna as Mokjølen	9	0	3	0	0	0	3	0	6	6	66,7
Fampen	69	9	4	0	1	21	8	30	13	43	62,3
Kiær Mykleby	82	5	2	0	1	7	0	12	3	15	18,3
Sum Rondane sør	800	68	42	27	23	102	112	197	177	374	46,8
%-vis fordeling		18,2	11,2	7,2	6,1	27,3	29,9	52,7	47,3		
Finnsjøfjellet											
Øverdalen Grunneierlag	7	0	0	0	0	1	0	1	0	1	14,3
Sollia fjellstyre	22	0	2	0	1	4	5	4	8	12	54,5
Haugland	2	0	0	1	0	0	0	1	0	1	50,0
Mathiesen Atna as	9	2	0	0	1	2	1	4	2	6	66,7
Sum Finnsjøfjellet	40	2	2	1	2	7	6	10	10	20	50,0
%-vis fordeling		10,0	10,0	5,0	10,0	35,0	30,0	50,0	50,0		
SUM TOTALT	840	70	44	28	25	109	118	207	187	394	46,9
%-vis fordeling		17,8	11,2	7,1	6,3	27,7	29,9	52,5	47,5		

8. Jaktutøvelsen

Det er observert 12 skadde dyr av oppsynet denne høsten, mot 6 i fjor. 6 dyr er rapportert avlivet av jegere, mot 5 året før. De høye tallene i 2007 skyldes avlaving av dyr med klauvråte. Under årets jakt er det felt to dyr i Ringebu Østfjell, med konstatert klauvråte. Dette var ei voksen simle og en voksen bukk. I tillegg er det avlivet tre dyr etter jakta, med antatt klauvråte.

Det er registrert to tilfeller av uforsvarlig skyting. Det er snakk om skudd på lange mål.

Det er registrert 11 meldinger fra jegere om skudd uten resultat. Dette omfatter sikkert ikke alle skudd som er løst, men det virker som jegerne har blitt flinkere til å melde fra. Året før var det meldt om 14 skudd uten resultat.

Det er funnet 3 døde dyr i terrenget. Det ene var en bukk på ca 60 kg på Finnsjøfjellet, som muligens var stanget i hjel. De to andre var ei simle og en kalv funnet i området Grøtørhøgda i Solli/Ringebu, som mest sannsynlig døde av skuddskader.

Utover dette ser jaktutøvelsen ut til å ha gått fint for seg i hele området. I tillegg til at oppsynet er mye ute i felt, er også jegerne flinke til å «passe på» hverandre, og gi tilbakemeldinger til oppsynet.

9. Uregelmessigheter

Det er registrert 18 uregelmessigheter med kort denne høsten (24 i fjor). Det gjelder i hovedsak manglende underskrift på jaktkortet, men også noen feilskjæringer. Antall OPS-saker er 22, mot 30 i fjor.

Det er skrevet 3 rapporter/tilleggsgebyr for felling av feil type dyr i forhold til korttype. Disse sakene avgjøres i henhold til inngått jegeravtale, og instruks for oppsynet.

To saker er anmeldt til politiet. Det gjelder felling av dyr på feil terreng, og fravær av ettersøk på skadet dyr. Sakene er behandlet, og det er ilagt forelegg på henholdsvis kr 5 000 og kr 7 500.

Det meste av jaktmessige forhold i Rondane Sør er regulert gjennom jegerinstrukser og underskrevne jegeravtaler. Dette medfører at de fleste forhold kan gjøres opp på stedet av oppsynet, og derfor blir det svært få politianmeldelser. Rettighetshaverne har vurdert at dette er rette måten å takle slike mindre alvorlige «overtredelser» på.

10. Annet

I Ringebu ble det under jakta funnet ytterligere ett dødt dyr, i tillegg til de tre nevnt under punkt 8. I det aktuelle området var det plassert et trådgjerde i utmark, hvor en liten bukk hadde satt fast geviret og omkommet. Trådgjerdet var tvunnet opp og røket tvers av, uten at bukken hadde kommet seg løs. Bakken og omkringliggende trær bar tydelig preg av at dyret hadde kjempet en hard, men nyttesløs kamp. Hendelsen er en sterk påminnelse og oppfordring om at gjerder mot og i utmark må ha ettersyn og holdes ved like, for å unngå slike ublide skjebner.

Bilder: Bukk omkommet etter å ha satt seg fast i trådgjerde. Foto E. Hagen.

11. Informasjon og veiledning

I henhold til oppsynsinstruksen for Rondane Sør Villreinutvalg er oppsynets oppgaver å sørge for en human jaktutførelse, sørge for økt sikkerhet under jaktutøvelsen, samt informere jegerne og tilrettelegge for en effektiv jakt.

Informasjon og veiledning overfor jegerne er en stor og tidkrevende oppgave under reinsjakta. Dette gjelder både ute i felt, pr. telefon og ved at jegerne kommer innom oppsynshyttene. I 2011 er 991 personer informert bare i felt.

God kontakt med jegerne er positivt og nødvendig. De senere årene har det vært en tendens til at en del jegerne ikke drar ut på jakt uten at de har fått sikre opplysninger om hvor det er rein. Dette har medført at oppsynet må være tilgjengelige til enhver tid for å gi informasjon ut til jegerne om hvor det er rein, hvor det er sannsynlig at den vil trekke osv. Det vil være en utfordring i framtida å få jegerne til å avsette litt mer tid til sjølve reinsjakta, hvis fellingsprosenten skal opprettholdes. Det bør fortsatt være slik at jakta drives ut fra kjennskapet til dyrene, terrenget og arealbruken.

Det er de siste årene gjort en innsats for å øke innleveringsprosenten av kjever for alders- og kondisjonsundersøkelser. En har rett og slett vært mer pågående overfor jegerne. I 2011 er det samlet inn 335 kjever, 85 % av felte dyr (76 % i 2010). En har også prøvd å veie så mange dyr som mulig. Det er veid ca 310 av 394 skutte dyr, 79 % (77 % i 2010).

12. Oppsummering

Alt tyder på at selve jaktutøvelsen har foregått tilfredsstillende også denne høsten. Fellingsresultatet har bedret seg fra bunnåret i fjor. Dette skyldes nok blant annet at dyrene har oppholdt seg mer i høg fjellet, og dermed er mer jaktet på. Det er også gjort enkelte grep blant de nordligste rettighetshaverne for å øke fellingsprosenten i disse områdene. Sett i lys av at det i praksis falt bort fem helgedager pga tåke, må en si seg fornøyd med årets jaktresultat.

De siste årene har det skjedd en gradvis forskyvning i antall dyr i de to delstammene i Rondane Sør. På slutten av 1990-tallet hadde en i overkant av 1 000 dyr som holdt seg mer eller mindre i Ringebu og Sollia hele året. I tillegg var det 1 000-1 200 dyr sør for Friisvegen, som trakk til kalvingsområdene lengst sør i villreinområdet. Etter hvert blandet disse to delstammene seg, og de siste årene har den nordre delstammen vokst, mens den sørlige er redusert. Det totale antallet har imidlertid vært relativt stabilt på rundt 2 500 vinterdyr.

Våren 2011 ble det kun registrert om lag 300 dyr som trakk sørover, hvorav ca 100 simler. Rettighetshaverne vedtok derfor som i fjor å frede simler sør for Eldådalen. I tillegg ble det på Opplandsida innført simlefredning også i områdene fra Eldådalen og nordover til Friisvegen/Åsdalen/Imsdalen. Dette i et forsøk på å bygge opp igjen den sørlige delstammen. Med bakgrunn i registreringer, og tiltaket med simlefredning, er den lave fellingsprosenten blant de sørligste rettighetshaverne både ønsket og forventet.

For øvrig er det et godt samarbeid mellom rettighetshaverne, og mellom oppsynene. Oppsynsordningen fungerer godt.

For Rondane Sør Villreinutvalg

Ringebu, 16.12.2011

Erik Hagen
Fjellopsyn
Ringebu fjellstyre